

VOORBLAD

Voorstel aan de Raad

Registratienummer:

Datum:

Soort Voorstel:

Adviesnota

Onderwerp:

Beschut werk onder de Participatiewet

Portefeuillehouder:

Wethouder Zweerts de Jong

Programma:

Meedoen in Wassenaar

Kernboodschap:

Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Doelstelling van de Participatiewet is om iedereen met arbeidsvermogen toe te leiden naar (bij voorkeur regulier) werk. Met ingang van 1 januari 2015 is geen nieuwe instroom in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) meer mogelijk. Binnen de Participatiewet is het echter wel mogelijk om beschut werk (nieuwe stijl) te organiseren. Het voorstel is tweeledig: het structureel inbedden van de trajecten uit de pilot 'alternatief beschut werk' (geen loon) in de vorm van een laagdrempelig (instap)traject en daarnaast stapsgewijs te beginnen met het organiseren van nieuwe beschutte werkplekken waarbij sprake is van loonvormende arbeid. Deze twee instrumenten vullen elkaar goed aan. De activiteiten uit de pilot kunnen ingezet worden voor de cliënten met de grootste afstand tot de arbeidsmarkt.

Bijlagen:

Bijlage 1: Toelichting pilot 'alternatief beschut werk' (geen loonvormende arbeid)
Bijlage 2: Landelijke ontwikkelingen beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid)

Stukken ter inzage:

nee

Beslispunten:

1. De trajecten uit de pilot alternatief beschut werk (geen loonvormende arbeid) aan te bieden voor de periode 2017-2018.
2. Beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid) te organiseren volgens de aantallen zoals genoemd door de Rijksoverheid.
3. Invulling te geven aan beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid) via maatwerk.
4. De kosten van het instrument beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid) te dekken via herverdeling binnen de Integratie Uitkering Sociaal Domein.

Voorstel aan de Raad

Onderwerp

Beschut werk onder de Participatiewet

Inleiding

Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Doelstelling van de Participatiewet is om iedereen met arbeidsvermogen toe te leiden naar (bij voorkeur regulier) werk. Met ingang van 1 januari 2015 is geen nieuwe instroom in de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) meer mogelijk. Binnen de Participatiewet is het wel mogelijk om beschut werk nieuwe stijl te organiseren, maar de definitieve keuze om dit wel of niet te doen moet door onze drie gemeenten nog gemaakt worden. Ten tijde van het opstellen van het beleidsplan Participatiewet 2015-2016 was landelijk nog veel onduidelijk over het nieuwe instrument beschut werk. Bovendien was er sprake van beleidsvrijheid voor gemeenten op dit onderdeel. In onze gemeenteraden werd daarom afgesproken om eerst nader onderzoek te doen, alvorens een definitief besluit te nemen over de invoering en de organisatie van het instrument. Aan dit onderzoek is concreet invulling gegeven door het organiseren van een pilot 'alternatief beschut werk'. Ondertussen is landelijk ook meer duidelijk geworden over beschut werk nieuwe stijl. De volgende kwesties liggen in Wassenaar, Leidschendam-Voorburg en Voorschoten nu voor:

- De keuze om de trajecten uit de pilot alternatief beschut werk (geen loonvormende arbeid) wel of niet structureel aan te bieden.
- De keuze om de voorziening beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid) wel of niet aan te bieden.
- De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de voorziening beschut werk nieuwe stijl.
- De financiering.

Afbakening

Dit voorstel gaat over het instrument beschut werk nieuwe stijl onder de Participatiewet. Inwoners die beschut werken onder de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) behouden hun rechten en plichten. Over deze categorie gaat het dan ook niet in dit voorstel.

Doelgroep

De doelgroep voor de pilot 'alternatief beschut werk' en voor beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid) zijn inwoners die uitsluitend in een beschutte omgeving, onder aangepaste omstandigheden, mogelijkheden tot arbeidsdeelname hebben. Er is veel structurele begeleiding nodig en er zijn aanpassingen nodig aan werk en/of werkplek. Vertaald naar de Participatieladder gaat het om cliënten op trede twee en drie.

Resultaten pilot alternatief beschut werk (geen loonvormende arbeid)

De tussentijdse resultaten van de 'pilot alternatief beschut werk' zijn veelbelovend. Cliënten kunnen zonder ingewikkelde procedures instromen, zodat er snel met een traject begonnen kan worden. Infrastructuur voor arbeidsmatige dagbesteding wordt benut vanuit andere hoek en de kosten zijn relatief laag. Tijdens de trajecten komen cliënten beter in beeld, waardoor bekeken kan worden wat een eventueel vervolgtraject kan zijn. Hierbij zijn er verschillende keuzes te maken en duidelijk is dat dit per cliënt ook erg verschillend is. Bij een aantal cliënten lijkt beschut werk (met loon) de beste optie, maar bij anderen ligt de banenafpraak, dagbesteding of vrijwilligerswerk

(voortzetting deelname traject pilot) meer voor de hand. Voor een uitgebreidere toelichting op de pilot zie bijlage 1.

Landelijke ontwikkelingen beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid)

Sinds de vaststelling van het beleidsplan Participatiewet zijn er landelijk verschillende stappen genomen, die van invloed zijn op de lokale besluitvorming omtrent beschut werk. Er is lagere regelgeving vastgesteld, een motie aangenomen, onderzoek gedaan door SZW en een Kamerbrief verschenen, waarin extra ondersteuning is aangekondigd. Het ministerie geeft aan zich genoodzaakt te zien wettelijk te verankeren dat gemeenten beschut werkplekken gaan creëren, mocht in 2016 blijken dat gemeenten hier, ondanks de handreikingen, onvoldoende werk van maken. Voor een uitgebreidere toelichting op de landelijke ontwikkelingen zie bijlage 2.

Omvang

Op Rijksoverheid.nl (voorheen Gemeenteloket) staat informatie over theoretische aantallen nieuwe beschutte werkplekken per gemeente. Het ministerie van SZW gaat in haar overzicht uit van het volgend aantal plekken voor Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar. Het gaat hier niet om personen, maar om jaargemiddelde plaatsen. Dit betekent dat het aantal personen hoger kan zijn.

	L-V	Vs	Ws	Totaal
2017	13	4	2	19
2018	17	5	3	25

Conclusie beschut werk nieuwe stijl (met loon)

Uit bovenstaande blijkt dat de beleidsvrijheid van gemeenten voor wat betreft het vormgeven van beschut werk nieuwe stijl, zoals aangekondigd in de Participatiewet, steeds meer ingeperkt wordt. Onder dreigement van wettelijke verankering, worden gemeenten geacht beschutte werkplekken (loonvormende arbeid) in te richten. Omdat bij de trajecten in de pilot geen sprake is van loonvormende arbeid, tellen deze plaatsen voor het ministerie niet mee.

Voorstel

Het voorstel is tweeledig: het inbedden van de pilot 'alternatief beschut werk' voor de jaren 2017 en 2018, in de vorm van een laagdrempelig (instap)traject en daarnaast stapsgewijs te beginnen met het organiseren van nieuwe beschutte werkplekken waarbij sprake is van loonvormende arbeid. Deze twee instrumenten vullen elkaar goed aan. De activiteiten uit de pilot kunnen ingezet worden voor cliënten die weliswaar arbeidsvermogen hebben, maar binnen die doelgroep de grootste afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Met dit voorstel wordt tevens een brug geslagen tussen begeleiding en dagbesteding vanuit de Wmo-maatwerkvoorzieningen aan de ene kant en loonvormende arbeid vanuit de Participatie aan de andere kant. In gevallen kan er sprake zijn van doorstroom van het ene traject naar het andere traject. Voorgesteld wordt om de landelijke norm voor het tempo van de opbouw van beschut werk nieuwe stijl aan te houden als maximaal volume. Van een minimaal volume kan geen sprake zijn, omdat hierin afhankelijkheid bestaat van de indicatiestelling door UWV en de perspectieven van cliënten.

Invulling beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid)

De wijze waarop invulling wordt gegeven aan deze nieuwe beschutte werkplekken moet verder worden uitgewerkt. Hierbij staat niet de bestaande infrastructuur (Sw-bedrijven) centraal, maar de

beste oplossing voor de inwoner. Hierbij moet een afweging worden gemaakt tussen mogelijkheden van de cliënt, reisafstand en kosten (maatwerk). De ervaring met de aanbieders uit de pilot wordt hierbij betrokken.

Beslispunten:

1. De trajecten uit de pilot alternatief beschut werk (geen loonvormende arbeid) aan te bieden voor de periode 2017-2018.
2. Beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid) te organiseren volgens de aantallen zoals genoemd door de Rijksoverheid.
3. Invulling te geven aan beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid) via maatwerk.
4. De kosten van het instrument beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid) te dekken via herverdeling van de Integratie Uitkering Sociaal Domein.

Beoogd effect

Het beoogd effect is om cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt toe te leiden naar werk of zinvolle participatie aan de samenleving.

Toelichting

Vrijwilligerswerk en de landelijke banenafpraak behoorden al tot de mogelijkheden. Door nu ook beschut werk nieuwe stijl aan te gaan bieden en de trajecten uit de pilot alternatief beschut werk structureel beschikbaar te maken, komen er meer mogelijkheden voor cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, zoals bijvoorbeeld schoolverlaters uit het Praktijkonderwijs of Voortgezet Speciaal onderwijs. De keten van zorg naar werk wordt meer sluitend en per cliënt kan meer maatwerk worden toegepast.

Argumenten

- 1 *Aanbieden van trajecten uit de pilot 'alternatief beschut werk' (geen loonvormende arbeid) voor de jaren 2017 en 2018*
 - De resultaten van de pilot 'alternatief beschut werk' liggen in lijn met de gewenste transformatie van het sociale domein. De keten van zorg naar werk wordt meer sluitend en per cliënt kan meer maatwerk worden toegepast. Op de verschillende niveaus wordt het eigen vermogen van cliënten om te participeren gestimuleerd.
 - Er ontstaan meer participatiemogelijkheden voor cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Doordat er verschillende soorten werkzaamheden mogelijk zijn heeft de cliënt de mogelijkheid om te kiezen.
 - Met het alternatief beschut werk wordt een doorlopende lijn van ondersteuning geboden van begeleiding en dagbesteding vanuit de Wmo-maatwerkvoorzieningen aan de ene kant tot aan loonvormende arbeid vanuit de Participatie aan de andere kant.
 - Wanneer cliënten instromen in een traject zijn zij 'in beeld' en kunnen zij zich ontwikkelen. In het traject wordt inzichtelijk wat de cliënt aankan. Doordat cliënten in beeld komen kan worden bepaald wat een mogelijk vervolgtraject kan zijn.

- Cliënten kunnen direct aan de slag en de kosten zijn mede daardoor relatief laag. Er is geen indicatieprocedure vooraf nodig, in tegenstelling tot de procedure zoals bij dagbesteding of beschut werk nieuwe stijl.
- Doordat er geen dominantie heerst van procedures en regels is er handelingsruimte voor de professional. Er is sprake van begeleiding op maat. De voordracht van cliënten kan worden gedaan via verschillende consulenten (Wmo, Participatie, Jeugd).
- De bestaande infrastructuur wordt optimaal benut door de samenhang met arbeidsmatige dagbesteding (dit is het geval bij trajecten van Middin). Er is sprake van samenwerking met de welzijnsorganisatie en organisaties die zich richten op het creëren van beschutte werkvormen. Op deze manier heeft het geen gevolgen voor re-integratieactiviteiten van andere doelgroepen.

2 *Organiseren beschut werk (loonvormende arbeid) onder participatiewet*

- Er ontstaan meer participatiemogelijkheden voor cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- Er is sprake van uitstroom uit de uitkering of van voorkomen van instroom in de uitkering.
- Het instrument beschut werk nieuwe stijl is onderdeel van het integrale scala aan maatwerkvoorzieningen in het sociaal domein. Voor sommige cliënten geldt 'Werk is de beste zorg'.
- De trajecten uit de pilot en beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid) vullen elkaar goed aan. In gevallen kan er sprake zijn van doorstroom van het ene traject naar het andere traject en via maatwerk kan de beste oplossing voor de inwoner worden gevonden. Er wordt hierbij rekening gehouden met mogelijkheden cliënt, reisafstand, financiën, etc.
- Landelijk wordt steeds meer druk gelegd op gemeenten om beschut werk in de vorm van loonvormende arbeid te organiseren.
- Wanneer blijkt dat gemeenten onvoldoende beschutte werkplekken creëren, wordt de plicht hiertoe waarschijnlijk alsnog wettelijk verankerd in 2017.

Kanttekeningen

1 *Aanbieden van trajecten uit de pilot 'alternatief beschut werk' (geen loonvormende arbeid) voor de jaren 2017 en 2018*

- De pilot is uitgevoerd door o.a. sociale werkvoorzieningsschap DSW, terwijl Wassenaar deelneemt aan de Gemeenschappelijke Regeling Kust- Duin en Bollenstreek voor de WSW. De raad heeft echter besloten om de regie over *nieuw beschut* bij de gezamenlijke afdeling Werk- en Inkomen van de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Wassenaar en Voorschoten te leggen. Dat is maatwerk, afhankelijk van interesse/capaciteit cliënt, reisafstand en financiën. Dit kan dus in principe overal zijn.
- De Maregroep is een van de marktpartijen die was uitgenodigd om voor de pilot een voorstel te doen. Nu de pilot wordt voortgezet, kunnen opnieuw marktpartijen instromen als ze een interessant traject aanbieden.
- Er is geen sprake van loonvormende arbeid, zoals bij beschut werk nieuwe stijl wordt bedoeld door het ministerie. Deze plaatsen tellen voor het ministerie niet mee.

- Er is geen sprake van uitstroom uit de uitkering. Wel kunnen cliënten vanuit een traject uit de pilot doorstromen naar beschut werk nieuwe stijl.
- De motivatie van cliënten kan afnemen, omdat het om niet verplicht vrijwilligerswerk gaat.

2 *Organiseren beschut werk (loonvormende arbeid) onder participatiewet*

- Er is sprake van een grote inspanningsverplichting voor gemeenten na positieve indicatie voor beschut werk nieuwe stijl.
- De kosten voor het organiseren van beschut werk zijn relatief hoog.
- Er is sprake van een wetswijziging op korte termijn om het organiseren van beschut werk (loonvormende arbeid) te verplichten, maar zover is het nog niet.

Burgerparticipatie

De klankbordgroep W&I is geconsulteerd. De klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers van onder meer cliëntenraden uit de gemeenten Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar. De Klankbordgroep is positief over dit voorstel.

Communicatie

Na vaststelling volgt een algemeen persbericht.

Financiën

Hieronder worden de financiën toegelicht voor Wassenaar.

1. Pilot alternatief beschut werk (geen loonvormende arbeid)

De kosten voor de pilot alternatief beschut werk variëren per traject en bedragen gemiddeld per traject € 2.500 voor zes maanden gebaseerd op huidige kosten. Het voorstel is om de pilot voort te zetten in 2017 en 2018.

Gezien het geringe aantal deelnemers uit Wassenaar, kunnen de kosten per traject gedekt worden uit het bestaande Participatiebudget Wassenaar.

2. Beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid)

Voor de uitvoering van beschut werk zijn in het landelijke macrobudget extra middelen toegevoegd aan het Participatiebudget (€ 8.500 per plek) en het Inkomensdeel (€ 14.000 per persoon). De bedragen zijn niet geormerkt en worden hiervoor ook nog niet ingezet door onze drie gemeenten. Daarnaast worden in de jaren 2016-2020 landelijk extra middelen van in totaal €100 miljoen cumulatief beschikbaar gesteld ('financiële stimulans beschut werk'). Dit betekent dat gemeenten vanaf 2017 met terugwerkende kracht per georganiseerde plek een bonus van € 3.000 in een 'decentralisatie uitkering' toegevoegd krijgen. Deze bonus krijgen gemeenten echter pas na afloop en voor een tijdelijke periode van vijf jaar.

Uit landelijke analyse (onder meer van organisatieadviseur Robert Capel) blijkt dat deze middelen niet voldoende zijn. Er is een tekort op de loonkosten en een tekort op de bedrijfsvoering. Dit telt op tot een aanzienlijk verlies. Te dekken loonkosten die overblijven na ontvangen loonkostensubsidie uit het Inkomensdeel zijn minimaal € 7.000 maar kunnen oplopen tot € 14.000. Tekorten op de bedrijfsvoering zijn gemiddeld € 4.000. Hierbij is rekening gehouden met de opbrengsten van werk. Een bijdrage van € 8.500 uit het Participatiebudget blijkt daarmee deels

ontoereikend. Kosten zijn minimaal € 11.000 (€ 7.000 plus € 4.000) en kunnen oplopen tot € 18.000 (€ 14.000 plus € 4.000).

Als gekozen wordt voor de organisatie van beschutte werkplekken, is het noodzakelijk om meer middelen te begroten dan de € 8.500 waarvan het Rijk uitgaat. Gezien bovenstaande wordt hier uitgegaan € 12.500 per plek (naast het Inkomensdeel). Dit is iets meer dan de minimaal verwachte kosten en veel minder dan de maximaal verwachte kosten.

Als wordt uitgegaan van de aantallen zoals genoemd door de Rijksoverheid dan zijn de kosten als volgt:

<u>Beschut werk (met arbeidscontract)</u>	<u>Aantal plaatsen (cumulatief)</u>	<u>Benodigd budget naast Inkomensdeel¹</u>
<u>2017</u>	<u>2</u>	<u>25.000</u>
<u>2018</u>	<u>3</u>	<u>37.500</u>

Hierbij wordt het volgende opgemerkt: via een decentralisatie-uitkering kan per beschutte plek, voor een periode van vijf jaar, achteraf een bedrag van € 3.000 worden 'terugverdiend' voor de algemene middelen. Per saldo komen de kosten per werkplek dan op € 9.500,-. Definitieve informatie hierover volgt nog vanuit het Rijk ('financiële stimulans beschut werk'). De gemeente bepaalt welke cliënten worden voorgedragen voor indicatie bij UWV en kan hiermee sturen op de omvang. Medio 2016 zijn er nog geen geïndiceerde of voorgedragen cliënten in Wassenaar.

Dekking kosten beschut werk nieuwe stijl (loonvormende arbeid)

De kosten ad € 12.500 per plek (naast inkomensdeel) worden gedekt via herverdeling van de Integratie uitkering sociaal domein.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders,

secretaris

burgemeester

